

<https://doi.org/10.26565/2075-3810-2016-35-06>

ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ГОРДІЄНКА

Геній – гине,
Але залишаються гени.
В моїй душі – душа Шевченка,
Ген ще не здійсненого вчинка...

Євген Гордієнко

10 червня 2015 року пішов із життя відомий учений, педагог, член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Євген Олександрович Гордієнко. Не стало мудрої талановитої людини з бурхливою енергією, любов'ю до життя в усіх його проявах, величезною працездатністю та невичерпним запасом наукових ідей, якими він щедро ділився з учнями та колегами. Це була різнобічно обдарована людина зі щирим серцем, яка могла досягти успіху в будь-якій царині. Та Євген Олександрович вибрав науку, а саме біофізику.

Після закінчення радіофізичного факультету Харківського державного університету за спеціальністю «біофізика» Євген Олександрович постійно працював в Інституті проблем кріобіології і кріомедицини НАН України з часів його заснування в 1972 році. З 1995 до 2011 року він був завідувачем одного з ключових відділів інституту – відділу низькотемпературного консервування. У 2011 році Гордієнко Є.О. був обраний заступником директора з наукової роботи ПКіК НАН України. З 1998 року Євген Олександрович був професором кафедри біофізики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна і очолював її протягом останніх трьох років.

Гордієнко Є.О. був професором міжнародної кафедри кріобіології і кріомедицини, заснованої 1998 року ЮНЕСКО та НАН України з метою підготовки висококваліфікованих кадрів із цих спеціальностей у світовому масштабі. Він має понад 170 наукових друкованих праць, які опубліковані у вітчизняних і закордонних виданнях, у тому числі три монографії, підручник для ВНЗ і 10 патентів на винаходи. Під керівництвом Євгена Олександровича захищено 9 кандидатських дисертаційних робіт, він був науковим консультантом 4-х докторських дисертацій. Протягом багатьох років Є.О. Гордієнко успішно поєднував наукову та викладацьку діяльність на кафедрі біологічної і медичної фізики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. За вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки Є.О. Гордієнко нагороджений відзнакою НАН України «За професійні здобутки».

У полі наукових інтересів Є.О. Гордієнка перебували фундаментальні дослідження в галузі кріобіології як основи для прикладних розробок, які мають важливе значення для клінічної практики й народного господарства. Основним напрямком його наукових досліджень був теоретичний аналіз та експериментальне вивчення причин і механізмів

кріпошкодження й кріозахисту клітин з метою розробки нових і удосконалення існуючих технологій довготривалого збереження біологічних об'єктів у життєздатному стані. Гордієнко Є.О. мав глибокі знання в різних галузях біології, фізики, хімії й медицини, спираючись на які успішно вирішував складні міждисциплінарні завдання кріобіології. Гордієнком Є.О. створені оригінальні моделі явищ гіпер- і гіпотонічного лізису, температурного шоку, постгіпертонічного кріогемолізу, електропорації клітин, процесів трансмембранного масопереносу та латерального перерозподілу компонентів клітинної мембрани на різних етапах циклу низькотемпературного консервування клітинних суспензій. Ним створена кількісна модель кріпошкодження клітин на етапі кристалізації і побудований алгоритм оцінки значення оптимальної швидкості охолодження суспензії клітин на етапі її кристалізації. Він був одним з ініціаторів і основних виконавців фундаментальних досліджень в галузі кріобіології, що спрямовані на спрощення та здешевлення технологій кріоконсервування та довгострокового збереження функціональної повноцінності біооб'єктів різного походження, зокрема мікроорганізмів, репродуктивних та імунокомпетентних клітин.

Гордієнко Є.О. ефективно поєднував фундаментальні дослідження з вирішенням прикладних задач кріобіології. У його роботах теоретично обґрунтований та експериментально підтверджений новий підхід до розв'язання проблеми оптимізації умов заморожування біологічних об'єктів порівняно великих розмірів. Одним з прикладних напрямків роботи відділу, яким він керував, є застосування кріогенних методів для лікування захворювань щитоподібної залози. Він приймав активну участь у створенні експериментального зразка кріобанку крові для обласних станцій переливання крові України.

Євгена Олександровича більше немає поряд з нами, але його наукові ідеї, його харизма та сміливість на дорозі пізнання ще довго будуть підтримувати нас на нелегкому шляху науки.

...І у часи буремні та важкі
Завжди були і будуть ватажки,
Які у нижніх
точках кризи
Із крісел ніжних
встають на ризик...

Євген Гордієнко

Друзі, колеги, учні